

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2002. gada 10. jūlija
rīkojumu Nr. 405

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0094

Profesija

Darba aizsardzības speciālists

Kvalifikācijas līmenis

4

Nodarbinātības apraksts

Darba aizsardzības speciālists strādā komercsabiedrībā, valsts vai pašvaldību dibinātā institūcijā vai sabiedriskā organizācijā (turpmāk – organizācijā), kurā viņš veic darba aizsardzības sistēmas organizēšanu un darba vides iekšējo uzraudzību, kā arī darba aizsardzības pasākumu plānošanu un izpildes uzraudzību, atbilstoši kvalitātes un resursietilpības nosacījumiem. Kā kompetents speciālists pārzina darba aizsardzības un ar to saistītos normatīvos aktus, darba vides riskus, spēj tos novērtēt un veikt darba vides iekšējo uzraudzību uzņēmumā, kā arī pastāvīgi pilnveidot zināšanas un prasmes.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Nodrošināt darba aizsardzības un darba vides iekšējās uzraudzības pasākumu vadīšanu.	1.1 Izveidot un uzturēt atbilstošā kvalitātē darba aizsardzības vadīšanas organizatorisko struktūru un sistēmu, tai skaitā darba vides iekšējo uzraudzību. 1.2 Noteikt konkrētas tiesības un pienākumus organizācijas atbildīgajām personām par darba aizsardzību. 1.3 Izveidot un uzturēt organizācijā LR Darba aizsardzības un ar to saistīto normatīvo aktu bāzi atbilstoši organizācijas specifikai.
2. Izstrādāt darba aizsardzības un darba vides iekšējās uzraudzības pasākumu plānus.	2.1 Noteikt un novērtēt organizācijā darba vides riska faktorus atbilstoši LR normatīvajiem aktiem, organizācijai saistošiem normatīviem dokumentiem un iekārtu tehniskajiem dokumentiem. 2.2 Veikt darba vides un nodarbināto veselības analīzi organizācijā. 2.3 Prognozēt iespējamus darba vides riskus sakarā ar reorganizāciju vai jaunu tehnoloģiju ieviešanu. 2.4 Noteikt darba vides risku prioritātes, kā arī organizēt to novēršanas vai samazināšanas pasākumu plānu izstrādāšanu.
3. Organizēt un koordinēt darba aizsardzības pasākumus organizācijā.	3.1 Organizēt un koordinēt darba vides risku novēršanas vai samazināšanas pasākumu realizēšanu un veikt to izpildes uzraudzību. 3.2 Nodrošināt operatīvu informatīvo bāzi un komunikāciju sistēmu ārkārtēju darba vides risku palielināšanās, avāriju un nelaimes gadījumu novēršanai. 3.3 Organizēt operatīvu palīdzību cietušajiem nelaimes gadījumos. 3.4 Organizēt operatīvu nelaimes gadījumu izmeklēšanu. 3.5 Veikt pasākumus, kuri nodrošina darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu darba aizsardzības jomā.
4. Sekmēt un kontrolēt organizācijā darba vides uzlabošanas pasākumus un darba aizsardzības ievērošanu.	4.1 Plānveidīgi apsekot organizācijas darba vidi, apzināt un novērtēt riskus darba vietās. 4.2 Uzraudzīt organizācijā risku novēršanas vai samazināšanas plāna realizācijas gaitu un kvalitāti, kā arī kontrolēt nepieciešamo uzlabošanas pasākumu realizācijas termiņus 4.3 Kontrolēt atbildīgo personu par darba aizsardzību organizācijā, t.sk. uzticības personu, darbības kvalitāti. 4.4 Kontrolēt darbinieku kvalifikāciju kā arī veikt konsultācijas darba aizsardzības jomā.

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi

- Atbilstoši tautsaimniecības nozares specifikai strādā darba vidē ar specifiskiem fizikāliem, bioloģiskiem un ķīmiskiem faktoriem.
- Izpildot darba funkcijas veido saikni starp organizācijas administrāciju un nodarbinātajiem.
- Veidojot horizontālo saikni starp nodarbinātajiem dažādos amatos, nodrošina darba aizsardzību organizācijā.
- Atbilstīgi organizācijas specifikai veic organizatoriskas, uzraudzības, kontroles un konsultatīvas funkcijas.

Īpašas prasības uzdevumu veikšanai

- Nepieciešamas organizatoriska un administratīva darba iemaņas, kā arī analītiskas spējas un precizitāte darba aizsardzības un ar to saistīto normatīvo aktu pielietošanā.
- Nepieciešamas iemaņas darba grupu vadīšanā. Profesionālajā darbībā nepieciešams attīstīt komunikācijas un psiholoģiskās saskarsmes spējas ar nodarbinātajiem dažādās profesijās un amatos.
- Nepieciešama ātra reakcija un spējas novērtēt un novērst avārijas un nelaimes gadījumus darbā. Personai nepieciešama motivācija tālākai izglītībai un profesionālai pilnveidei.

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Atrast organizācijas darbības optimizācijas risinājumus. Argumentēt plānoto pasākumu prioritātes un lietderību. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plānot organizācijas darbu darba aizsardzības jomā. Pielietot vadības lēmumu pieņemšanas metodes. Orientēties uzņēmuma saimnieciskajā darbībā. Analizēt un praksē pielietot pastāvošo likumdošanas un normatīvo aktu prasības. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sadarboties ar citu profesionālo specialitāšu pārstāvjiem. Veidot, analizēt un pielietot datu bāzes.
<ul style="list-style-type: none"> • Organizēt racionālu uzdevumu sadali starp izpildītājiem. Veikt ikdienas darba un darījumu operatīvo analīzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizēt darbu, kas saistīts ar darba vides iekšējo uzraudzību, risku novērtēšanu un to novēršanas vai samazināšanu pasākumiem. Pielietot praksē darba vides riska kvalitatīvās novērtēšanas metodes. Spēt darboties ārkārtas situācijās. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rast nepieciešamos risinājumus starp darba devēju un strādājošo interesēm. Pārstāvēt organizāciju citās organizācijās, valsts un nevalstiskajās institūcijās.
<ul style="list-style-type: none"> • Analizēt un novērtēt uzraudzības un kontroles rezultātu atbilstību normatīvu prasībām. 	<ul style="list-style-type: none"> • Apsēkot, uzraudzīt un kontrolēt organizācijas darba vidi (arī apkārtējo), nodrošinot strādājošo arodveselības un darba aizsardzības pamatprasības. Pārzināt darba vides risku uzraudzības un kontroles metodes. Sastādīt darba aizsardzības pasākumu plānus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sastādīt ziņojumus un protokolus, informējot organizācijas vadību un strādājošos. Sagatavot informatīvo materiālu par drošības pasākumiem darba vidē.

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Pielietošana
Zināšanas nodrošina šādi studiju moduļi (bloki)			
Darba tiesību pamati			
Darba aizsardzības un ar to saistītie normatīvie akti			
Vadībzinības			
Ražošanas tehnoloģiju drošība			
Darba vides riska faktori, noteikšana, mērīšana un novērtēšana			
darba aizsardzības apakšnozares			
Drošības līdzekļi darbā (kolektīvie, individuālie)			
Arodveselības pamati			
Arodveselības pamati			
Darba ergonomikas pamati			
Datorzinību pamati			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Ira Gaigule Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības un zinātnes departamenta vecākā referente;
- Valdis Ziemeļis Latvijas Darba aizsardzības asociācijas viceprezidents;
- Ziedonis Antapsons Latvijas Brīvo Arodbiedrību Savienība, darba aizsardzības eksperts;
- Aivars Bauze Latvijas Darba Devēju Konfederācija, darba aizsardzības eksperts;
- Aleksandrs Grigorjevs Latvijas Darba Devēju Konfederācija, valdes loceklis;
- Māris Dambis Latvijas Mobilais telefons, darba aizsardzības inženieris;
- Valdis Kaļķis Latvijas Universitātes profesors;
- Jānis Staša Latvijas Lauksaimniecības universitātes docents;
- Maija Eglīte Latvijas Medicīnas akadēmijas profesore;
- Jānis Ieviņš Rīgas Tehniskās universitātes docents;
- Astrīda Baumanē Profesionālās izglītības iestāžu asociācijas pārstāve;
- Imants Kristiņš Labklājības ministrijas Darba departamenta Darba aizsardzības politikas nodaļas vadītājs.